

KIDATO CHA KWANZA (OPENER EXAMS 2023)**1. UFAHAMU – MAJIBU**

- (a) (i) Alienzi taaluma ya ualimu tangu utotoni (Al. 2)
 (ii) Wazazi wangemwandalia sherehe kubwa siku hiyo ya kufuzu (Al. 2)
 (b) Aliibuka mwanafunzi bora zaidi chuoni (Al. 1)
 (c) Usingizi wa mang'amung'amu – Mwepesi/Usio mzito (Al. 1)
 (d) (i) Wawe wenye bidii kazini watakapojiriwa
 (ii) Aliwashauri wazingatie maadili ya taaluma tukufu ya ualimu (Al. 2)
 (e) (i) Baadhi ya waliohudhuria walisimama na kumkimbilia
 (ii) Walimbeba juujuu na kuimba nyimbo za kumsifu na kumpongeza (Al. 2)
 (f) Habari kuwa msemaji aliibuka mwanafunzi bora chuoni (Al. 2)
 (g) (i) Kweli (Al. 1)
 (ii) Aliendesha gari kwa kasi mno na kugonga vizuizi barabarani
 (iii) Jinsi alivyokanywa ndivyo alivyozidi kuongeza mwendo Al. 2
 (h) Dua – Maombi
 Baraste – Barabara al. 2

1. MATUMIZI YA LUGHA (AL. 35)

- a) Taja sifa mbili mbili za sauti zifuatazo. (al. 4)
- i) /u/...Ulimi ukiwa umeinuliwa juu/Midomo ikiwa imeviringwa/Irabu ya nyuma $2 \times 1 = 2$
- ii) /e/.....Irabu ya mbele/Midomo ikiwa imetandazwa/Ulimi ukiwaumeinuliwa kati $2 \times 1 = 2$
- b) Yaja sauti nne nne ambazo ni, (al. 6)
- i) Vipasuo...../p//b//t//d//k//g//j/
- ii) Nazali...../m//n//ny//ng'/.
 iii) Vikwamizo.../f//v//th//dh//s//z//sh//gh//h/ $12 \times \frac{1}{2} = 6$
- c) Pambanua aina za maneno katika sentensi ifuatayo. (al. $2 \frac{1}{2}$)
 Maharagwe – **Nomino** yalivunwa-**Kitenzi** na-**Kihusishi** kutiwa-**Kitenzi** ghalani-**Kielezi**. $5 \times \frac{1}{2} = 2 \frac{1}{2}$
- d) Panga maneno haya vizuri ili yaunde sentensi sahihi. (al. 2)
 Hodari yule mwanamuziki nchi amezuru nyingi Afrika za.
Yule mwanamuziki hodari amezuru nchi nyingi za Afrika.
- e) Tunga sentensi moja moja kubainisha maana ya maneno yafuatayo; (al.2)
- i) Paa-Enda juu/Mnyama mwitu/sehemu ya juu ya nyumba

- ii) Shuka- Kutika juu/Kitambaa cha kujifunga/tandika $1 \times 2 = 2$
- f) Kanusha sentensi ifuatayo; (al. 2)
Mwalimu anasahihisha kitabu cha mwanafunzi.
Mwalimu hasahihishi kitabu cha mwanafunzi $1 \times 2 = 2$
- g) Andika sentensi ifuatayo upya ukizigatia maagizo kwenye mambano. (al. 2)
Mazingira yamehifadhiwa na wananchi (hali ya mazoea)
Mazingira huhifadhiwa na wananchi $1 \times 2 = 2$
- h) Maneno yafuatayo hupatikana katika ngeli zipi? (al. 2)

1. Manukato.....**YA-YA**

2. Sukari.....**I-I** $1 \times 2 = 2$ (Herufi kubwa zitumike)

- i) Tofautisha sentensi hizi. (al. 4)
1. Gari liliibwa- **Lote**
 2. Gari liliibiwa-**sehemu ya gari** $2 \times 2 = 4$
- j) Kamilisha sentensi zifuatazo kwa kutumia vitenzi vilivyo katakia mambano.(al. 2)
- i) Sauti hii ili ...**shonwa**..na fuudi wa kihindi. (shone)
 - ii) Yuko wapi Yule mgonjwa aliye...**letwa**.. hapa? (leta)
- k) Tofautisha kati ya sauti ghuna na sikhuna (alama 2)
Ghuna- Nyuzi za sauti huridima wakati wa kutamka.
Sikhuna- Haziridimi wakati wa kutamka
- l) jitu hili lilinunua buzi. (Alama 2)
- m) “**Hamjambo wanafunzi?**” Mwalimu Mosi alitusalimia. ($6 \times \frac{1}{2} = 3$)